

Kohtuasi 94/84

[...]

Sotsiaalkindlustus – Töötushüvitised – Töötaja pereliikmed

[...]

EUROOPA KOHTU OTSUS (esimene koda)

*20. juuni 1985**

Kohtuasjas 94/84,

mille esemeks on EMÜ asutamislepingu artikli 177 alusel Liege'i Cour du travail' (töökohus) esitatud taotlus, millega soovitakse saada eelotsus selles kohtus pooleli olevas vaidluses järgmiste poolte vahel:

Office national de l'emploi

ja

Joszef Deak,

mille esemeks on nõukogu 14. juuni 1971. aasta määruse (EMÜ) nr 1408/71 sotsiaalkindlustusskeemide kohaldamise kohta ühenduse piires liikuvate töötajate ja nende pereliikmete suhtes (EÜT L 149, 5.7.1971, lk 2; ELT eriväljaanne 05/01, lk 35) teatavate sätete tõlgendamine,

EUROOPA KOHUS (esimene koda),

koosseisus: koja esimees G. Bosco, kohtunikud T. Koopmans ja R. Joliet,

kohtujurist: P. VerLoren van Themaat,

kohtusekretär: P. Heim,

arvestades kirjalikke märkusi, mille esitasid:

- Office national de l'emploi, põhikohtuasja hageja, esindaja: G. Lewalle Liège'i advokatuurist,*
- Joszef Deak, põhikohtuasja kostja, esindaja: hr André Liège'i advokatuurist,*

* Kohtumenetluse keel: prantsuse.

– *Euroopa Ühenduste Komisjon, esindaja: õigusnõunik Joseph Griesmar,*
ning olles 7. märtsi 1985. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi arvamuse,
on teinud järgmise

otsuse

[...]

1. Oma 27. märtsi 1984. aasta otsusega, mis saabus Euroopa Kohtusse 5. aprillil 1984, esitas Liège'i Cour du travail (töökohus) Euroopa Kohtule EMÜ asutamislepingu artikli 177 alusel eelotsusetaotluse kahes küsimuses, mis puudutavad nõukogu 14. juuni 1971. aasta määruse (EMÜ) nr 1408/71 sotsiaalkindlustusskeemide kohaldamise kohta ühenduse piires liikuvate töötajate ja nende pere liikmete suhtes (EÜT L 149, 5.7.1971, lk 2; ELT eriväljaanne 05/01, lk 35) mitmete sätete tõlgendamist.

2. Küsimused tõusetusid kohtumenetluses, mis algatati seoses Office national de l'emploi (riiklik tööhõiveamet) poolse keeldumisega anda hr Deak'ile eritöötushüvitist, mis on Belgia õigusaktides ette nähtud noortele töötajatele, kes ei suuda leida tööd pärast õpingute lõpetamist või õpipoisiaja lõppu.

3. Hr Deak on Ungari kodanik, kes elab Belgias koos emaga, kes on itaallane ja töötab Belgias.

4. Hr Deak'ile keelduti eritöötushüvitist andmast tema Ungari kodakondsuse tõttu, sest Belgia õigusaktides on sätestatud, et neid hüvitisi antakse välistöötajatele ja kodakondsuseta isikutele vaid siis, „kui see on sätestatud rahvusvahelises konventsioonis“. Ungari ja Belgia vahel sellist konventsiooni ei ole.

5. Hr Deak esitas hagi talle hüvitise maksmisest keeldumise kohta Belgia töökohtutesse. Liège'i Tribunal du travail's (töökohus) saatis teda edu; kohtu arvates oli hr Deak'il määruse nr 1408/71 artikli 3 lõike 1 ja artikli 2 lõike 1 alusel õigus saada õigusaktides ette nähtud hüvesid tema elukohajärgse riigi kodanikega samadel alustel, sest ta on teise liikmesriigi kodanikust töötaja pereliige.

6. Office national de l'employ esitas kaebas otsuse edasi Liège'i Cour du travail'sse. Nimetatud kohus otsustas menetluse peatada ja esitada EMÜ asutamislepingu artikli 177 alusel Euroopa Kohtule eelotsusetaotluse järgmistes küsimustes:

„I. Kas määruse (EMÜ) nr 1408/71 artikli 2 lõige 1 tähendab seda, et Belgia töötusalased õigusaktid on kohaldatavad isikule, kes ise ei ole liikmesriigi kodanik, kuid kelle ema seda on, sest nimetatud määruse artikli 2 lõikes 1 on sõnad „samuti nende pereliikmete [...] suhtes.“?

II. Kui Belgia õigusaktid on artikli 2 lõike 1 alusel kohaldatavad isikule, kes ei ole liikmesriigi kodanik, siis kas Belgia kuninga 20. detsembri 1963. aasta dekreediga töötust käsitlev artikkel 124, kus sätestatakse töötushüvitis endistele tudengitele, kes ei ole veel

tööd leidnud, on kohaldatav nimetatud isikule määruse nr 1408/71 artikli 3 lõikes 1 sätestatud võrdse kohtlemise sätte alusel, kuigi määruse artiklis 67 ei nähta ette sellise töötushüvitise saamist, kui puudub kindlustus või isik pole varem töötanud?“

7. Määruse nr 1408/71 artikli 2 lõige 1, millele Cour du travail viitab, on sõnastatud järgmiselt:

„Käesolevat määrust kohaldatakse töötajate suhtes, kelle suhtes kehtivad või on kehtinud ühe või mitme liikmesriigi õigusaktid ning kes on mõne liikmesriigi kodanikud või mõne liikmesriigi territooriumil elavad kodakondsuseta isikud või pagulased, samuti nende pereliikmete ja nende ülalpidamisel olnud isikute suhtes.“

8. Kui nad kuuluvad isikuterühma, kellele kohaldatakse määrust nr 1408/71, siis on liikmesriigi kodanikust töötaja pereliikmetel nimetatud määruse artikli 3 lõike 1 kohaselt määruse erisätete alusel „liikmesriigi õigusaktide kohaselt [...] õigus saada samasuguseid hüvitisi kui kõnealuse liikmesriigi kodanikel.“

9. Riikliku kohtu esimesele küsimusele vastamiseks on kõigepealt vaja kindlaks teha, milliseid hüvitisi on liikmesriigi kodanikust töötaja pereliikmel määruse nr 1408/71 alusel õigus saada?

10. Sellega seoses on Office national de l'emploi ja komisjon, kes on EMÜ kohtu põhikirja käsitleva protokollis artikli 20 kohaselt esitanud kirjalikud märkused, viidanud kohtu 23. novembri 1976. aasta otsusele kohtuasjas 40/76: *Kermaschek versus Bundesanstalt für Arbeit* (EKL 1976, lk 1669).

11. Komisjoni arvates tehakse nimetatud kohtuotsuses selget vahet ühelt poolt töötajate ning teiselt poolt nende pereliikmete ja nende ülalpidamisel olnud isikute vahel. Kui esimesed saavad määruses 1408/71 käsitletavate hüvitiste saamise õigust lugeda enda omaks, siis teised saavad nõuda vaid tuletatud õigusi, mis on saadud sellepärast, et nad on töötaja pereliikmed või olnud nende ülalpeetavad (s.t nende kaudu).

12. Komisjoni sõnul ei ole sellisel juhul hr Deak'i nõutud hüvitis, mida temal töötaja võõrtöötaja pereliikmena on õigus saada, sest selle hüvitise saamise õigus ei tulene tema ema võõrtöötaja staatusest. Komisjon juhib tähelepanu asjaolule, et Belgia õigusaktide alusel antavaid eritöötushüvitisi antakse tööd otsivatele noortele, mitte sellepärast, et nad on töötaja pereliikmed. Sellepärast väidab komisjon, et vastus riikliku kohtu esimesele küsimusele peab olema eitav.

13. Office national de l'emploi sisuliselt jagab komisjoni seisukohta määruse nr 1408/71 tõlgendamise osas.

14. Tuleb mainida, et, nagu töötushüvitiste osas selgub eelnimetatud 23. novembri 1976. aasta otsusest, on liikmesriigi kodanikust töötaja pereliikmel kodakondsusest sõltumatult õigus saada vaid neid hüvitisi, mida võimaldavad liikmesriigi õigusaktid töötute töötajate pereliikmetele.

15. Riikliku kohtu poolt mainitud eritöötushüvitised on hüvitised, mida saavad tööd otsivad noored oma olukorra tõttu, mitte sellepärast, et nad on töötaja pereliikmed.

16. Järelikult ei saa liikmesriigi kodanikust töötaja mitteliikmesriigi kodanikust pereliige nõuda määruse nr 1408/71, eelkõige selle artikli 2 lõike 1 ja artikli 3 lõike 1, alusel töötushüvitisi, mida töötaja elukohajärgse liikmesriigi õigusaktide alusel antakse tööd otsivatele noortele.

17. Järelikult puudub vajadus vastata riikliku kohtu teisele küsimusele, sest see esitati vaid tingimusel, et Euroopa Kohtu vastus esimesele küsimusele on jaatav.

18. Riiklikule kohtule kõikide asjaomase kohtuasjaga seotud ühenduse õigusaktide tõlgendamiseks vajalike elementide andmiseks on siiski vaja kaaluda ka menetluse käigus esitatud küsimust nõukogu 15. oktoobri 1968. aasta määruse (EMÜ) nr 1612/68 artikli 7 lõike 2 tõlgendamise kohta (EÜT L 257, 19.10.1968, lk 2; ELT eriväljaanne 05/01, lk 15).

19. Sellega seoses väidab komisjon, et Cour du travail' nimetatud hüvitised on sotsiaalne hüve artikli 7 lõike 2 tähenduses ja sellepärast tuleb neid anda liikmesriigi töötaja lastele nende kodakondsusest sõltumatult. Hr Deak, kes esitas antud menetluses vaid suulise väite, väitis sama. Office national de l'emploi väitis, et tal ei ole selles küsimuses midagi öelda.

20. Tuleb mainida, et määruse nr 1612/68 artikli 7 lõike 2 kohaselt on liikmesriigi kodakondsusega töötajal teises liikmesriigis „samad sotsiaalsed ja maksusoodustused kui selle riigi kodanikest töötajatel“.

21. Nagu Euroopa Kohus on mitmel varasemal korral sedastanud (kõige hiljem oma 27. märtsi 1985. aasta otsuses kohtuasjas 249/83: Hoeckx *versus* Openbaar Centrum voor Maatschappelijk Welzijn (EKL 1985, lk 973)), viitab määruse nr 1612/68 artikli 7 lõikes 2 kasutatud termin „sotsiaalsed soodustused“ kõikidele soodustustele, „mis töölepinguga seotult või sellest sõltumatult antakse üldiselt siseriiklikele töötajatele põhimõtteliselt nende objektiivse seisundi tõttu töötajana või üksnes sel põhjusel, et nende tavaline elukoht on liikmesriigi territooriumil, ja mille ulatumine teise liikmesriigi kodanikest töötajatele näib seetõttu soosivat nende liikuvust ühenduses“.

22. Nagu selgub Euroopa Kohtu 30. septembri 1975. aasta otsusest kohtuasjas 32/75: Cristini *versus* SNCF (EKL 1975, lk 1085) ja 16. detsembri 1976. aasta otsusest kohtuasjas 63/76: Inzirillo *versus* Caisse d'allocation familiales Lyon (EKL 1976, lk 2057) on määruse nr 1612/68 artiklis 7 sätestatud võrdse kohtlemise põhimõtte mõeldud ka töötajast sõltuvate järeltulijate diskrimineerimise vältimiseks.

23. Töötaja, kes soovib, et tema lapsed saaksid nautida liikmesriikide õigusaktides tööd otsivate noorte jaoks ette nähtud sotsiaalseid hüvesid, ei tahaks jääda liikmesriiki, kus ta end asutas ja tööd leidis, kui see riik keelduks tema lastele hüvitisi maksmast nende võõramaise kodakondsuse tõttu. Nagu mainitud eelnimetatud 16. detsembri 1976. aasta otsuses, oleks see vastuolus töötajate ühenduses vaba liikumise põhimõttega, võttes muu hulgas arvesse ka töötajatele ja nende pereliikmetele selle põhimõtte alusel antud õigust

jääda liikmesriiki, kus töötaja töötas komisjoni 29. juuni 1970. aasta määruse nr 1251/70 tingimustele vastavalt (EÜT L 142, 30.6.1970, lk 24; ELT eriväljaanne 05/01, lk 32).

24. Järelikult tuleb sedastada, et määruse nr 1612/68 artikli 7 kohaselt ei saa liikmesriik keelduda andmast teise liikmesriigi töötaja ülalpeetavatele lastele oma õigusaktide alusel tööd otsivatele noortele antavaid hüvitisi sellepärast, et need lapsed on teise riigi kodanikud.

25. Seda järeldust ei muuda asjaolu, et kõnealune laps ei ole mitte liikmesriigi vaid mitteliikmesriigi kodanik, nagu tegu riiklikus kohtus olevas kohtuasja puhul.

26. Nagu komisjon on õigesti maininud, kehtib määruse nr 1612/68 artiklis 7 sätestatud võrdse kohtlemise põhimõtte liikmesriigi kodanikest töötajate puhul ja kaudselt nende pereliikmete puhul pereliikmete kodakondsusest sõltumata. Seda kinnitab selgelt nimetatud määruse artikkel 11, milles sätestatakse, et „kui liikmesriigi kodanik on töötaja või füüsilisest isikust ettevõtja teise liikmesriigi territooriumil, on tema abikaasal ja neil tema lastel, kes on alla 21aastased või tema ülalpeetavad, õigus asuda tööle töötajana mis tahes paigas selles riigis, isegi kui nad ei ole ühegi liikmesriigi kodanikud.“

27. Vastus riikliku kohtu küsimustele peab järelikult olema selline, et mitteliikmesriigi kodanik, kes on liikmesriigi kodanikust töötaja pereliige, ei saa toetuda määrusele nr 1408/71, eelkõige selle artikli 2 lõikele 1 ja artikli 3 lõikele 1, et nõuda töötushüvitist, mida töötaja töökohajärgse liikmesriigi õigusaktide alusel antakse tööd otsivatele noortele, kuid need hüvitised on sotsiaalsed soodustused, nagu on mainitud määruse nr 1612/68 artikli 7 lõikes 2.

Kohtukulud

28. Kulud, mida kandis komisjon, kes esitas Euroopa Kohtule kirjalikud märkused, ei ole hüvitatavad. Et põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus riiklikus kohtus poolelioleva kohtuasja üks etapp, otsustab kohtukulude jaotuse nimetatud kohus.

Esitatud põhjendustest lähtudes

EUROOPA KOHUS (esimene koda),

vastates küsimustele, mille Liège'i Cour du Travail esitas talle oma 27. märtsi 1984. aasta kohtuotsusega, otsustab:

Mitteliikmesriigi kodanik, kes on liikmesriigi kodanikust töötaja pereliige, ei saa toetuda määrusele nr 1408/71, eelkõige selle artikli 2 lõikele 1 ja artikli 3 lõikele 1, et nõuda töötushüvitist, mida töötaja töökohajärgse liikmesriigi õigusaktide alusel antakse tööd otsivatele noortele. Kuid need hüvitised on sotsiaalsed soodustused, nagu on mainitud määruse nr 1612/68 artikli 7 lõikes 2.

Bosco

Koopmans

Joliet

Kuulutatud avalikul kohtuistungil 20. juunil 1985. aastal Luxembourgis.

P. Heim

G. Bosco

Kohtusekretär

Esimese koja esimees